

Handläggare
Lisa Ringqvist
Kansli- och utvecklingsavdelningen

Diarienummer
14KS/0166

Rapportering från ungdomstinget – frågor aktuella för kommunstyrelsen

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens yttrande inför ungdomshearing 2014 godkänns.

Beslutsnivå

Kommunstyrelsen

Sammanfattning

Värmdö kommuns ungdomsting 2013 röstade fram fem områden som tinget ansåg särskilt viktiga att prioritera: sommarjobb, kollektivtrafik, ekologisk mat, bostäder åt unga samt ett tryggare centrum. Inom samtliga av dessa områden bedriver kommunen verksamhet i linje med ungdomstingets framförda önskemål och synpunkter.

Bakgrund

Kommunens inriktningsmål avseende inflytande och dialog anger att ungdomars inflytande är särskilt viktigt. För att möjliggöra inflytande genomfördes ett ungdomsting under november månad 2013. Ett ungdomsting förbereds genom lokala rådslag där elever, elevråd, ungdomar från fritidsgårdar och föreningar träffas för att tillsammans lyfta och diskutera viktiga förslag i sitt lokala område. Personal från skola och fritid förbereder ungdomarna inför ungdomstinget för att det ska bli så kvalitativt bra som möjligt. På ungdomstinget träffas ungdomarna inom målgruppen från varje geografiskt område för att tillsammans prioritera bland de förslag som kommit upp i de lokala rådslagen. Genom kreativa metoder som exempelvis "Framtidsverkstad" konkretiseras förslagen och lämnas sedan över till politiken. Enligt kommunens riktlinjer för ungdomsdialog (fastställda av kommunstyrelsen 2011-11-30, § 259) ska ungdomstingets frågor behandlas i de ordinarie beslutssystemen och återkopplas till ungdomarna i någon form av dialogforum t.ex. i form av en ungdomshearing som i år kommer att äga rum under maj månad.

2013 års ungdomsting röstade fram fem områden som tinget bedömer vara särskilt viktiga politiska prioriteringsområden: sommarjobb, kollektivtrafik, ekologisk mat, bostäder för unga samt ett tryggare centrum.

Ärendebeskrivning

Föreliggande tjänsteskrivelse avser att besvara, i den mån det är möjligt, de förslag som

ungdomstinget lyfter och beskriva kommunens arbete med frågorna.

Sommarjobb

Ungdomstingets förslag:

Ungdomstinget efterfrågar kommunal samordning avseende sommarjobb där kommunen skulle vara ansvarig för en webbportal där arbetsgivare som är intresserade av att anställa sommarjobbare kan anmäla sig. Processen kring sommarjobb föreslås också förenklas genom att ungdomar på egen hand ska kunna söka sig till kommunen och att det i ett tidigare skede ska finnas möjligheter att knyta kontakt med arbetsgivare inom den privata sektorn. Ett konkret förslag från tinget är att fler praoperioder under skoltid införs för att generera jobbtillfällen. Ungdomstinget konstaterar slutligen att det borde finnas fler sommarjobb.

Kommunstyrelsens svar:

En ny modell för sommarjobb till ungdomar har utformats inför sommaren 2014 som syftar till att ge fler ungdomar möjlighet till arbetslivserfarenhet inom såväl kommunal som privat sektor. Genom att utöka möjligheterna för ungdomar att söka sommarjobb hos flera aktörer, dvs. även hos privata företag, ökar chanserna för dem att få jobb. Sommarjobben gäller för ungdomar i åldrarna 15-16 år. Kommunen kommer att finansiera arbetsgivarens lönekostnader med 50 procent och företaget, föreningen eller verksamheten står för resterande 50 procent. Anställer arbetsgivaren en ungdom med särskilda behov subventionerar kommunen också fortsättningsvis lönen med 100 procent. Ungdomarna får själva söka jobben och därmed ökar chanserna att matchningen mellan ungdom, arbetsuppgifter och arbetsgivare bli bra. Ungdomarna får kontakter inom det privata arbetslivet och arbetsgivarna får möjlighet till framtida anställningar av personer de redan har erfarenhet av.

Den nya modellen medför att ungdomar i större utsträckning på egen hand kan söka sommarjobb hos kommunen. Utbudet av arbeten kommer troligen att öka när det privata näringslivet bjuds in som arbetsgivare vilket betyder att det vid ett tidigare stadium går att knyta kontakt med företagare. När kommunen i höst kommer att utvärdera det nya systemet för sommarjobb kommer ungdomstingets förslag avseende en arbetsförmedlingsportal också att lyftas upp för diskussion. För frågor om praoperioder är dock rektor på respektive skolas ansvar och det är upp till varje rektor att besluta i frågan. Enligt uppgift från kommunens praosamordnare så har ungdomstingets synpunkter beaktats men i nuläget finns det inte tillräckligt med praktikplatser för att införa fler perioder.

Kollektivtrafik

Ungdomstingets förslag:

Ungdomstinget efterfrågar gratis busskort till alla ungdomar från 4:e klass och att dessa ska gälla till kl. 22.00 samt att exempelvis specifika busslinjer (t.ex. 434, 429) ska gå med tätare trafik morgnar och eller eftermiddagar. Vidare föreslås att en direktbuss mellan Ingarö och Hemmesta ska införas, krav på vinterdäck samt att Möjabåten ska gå oftare på morgnarna.

Kommunstyrelsens svar:

Kommunen arbetar kontinuerligt gentemot Stockholms trafikförvaltning i syfte att förbättra kommuninvånarnas förutsättningar att resa kollektivt. Stockholms trafikförvaltnings målsättning är att ha en bra dialog med kommunerna om kollektivtrafiken i länet och skickar därför årligen ut ett förslag möjliga trafikförändringar. Förslaget avser linjesträckningar, turtäthet och trafikeringstid, dvs. mellan vilka tider på dygnet och var bussen ska gå samt hur ofta. Trafikförvaltningens förslag till länets kommuner bygger på insamlad resestatistik samt initiativ till trafikförändringar som har inkommit från länets resenärer.

När trafikförvaltningens förslag når Värmdö kommun så formulerar kommunen sina önskemål avseende kollektivtrafik i ett yttrande som efter politisk beredning skickas till trafikförvaltningen. Yttrandet bygger till stor del på inkomna synpunkter från medborgare, exempelvis beaktas de förslag som är ett resultat av ungdomstingets dialogforum. Just nu pågår en process att formulera Värmdö kommuns synpunkter på föreslagna trafikförändringar 2014/2015 som ska vara trafikförvaltningen tillhanda femte maj 2014. I yttrandet kommer de synpunkter som lyfts fram av ungdomstinget att beaktas.

Utgångspunkten i kommunens arbete gentemot trafikförvaltningen är givetvis att kollektivtrafikens turtäthet bör öka och att det ska vara tryggt för kommunens medborgare att resa kollektivt. Däremot är det en utmaning att driva igenom kommunens önskemål eftersom trafikförvaltningen jämför Värmdö kommuns behov med synpunkter från resterande 25 andra kommuner i länet. Trafikförvaltningen har en summa pengar som på årsbasis ska delas mellan dessa kommuner vilket i sin tur genererar en prioritering av var kollektivtrafiken ska byggas ut. År 2012 tilldelades exempelvis Värmdö kommun 189 nya avgångar i veckan på buss 474 mellan Hemmesta och Slussen, ett bevis för att det går att påverka trafikförvaltningens beslut om förbättringar inom ramen för det kollektiva resandet.

Nedan presenteras Stockholms trafikförvaltnings syn på de busslinjer som ungdomstinget lyfter fram som särskilt viktiga:

Buss 434 Slussen- Överby: I förslaget från trafikförvaltningen framgår att en ny tidig tur på söndagar övervägs i syfte att minska "resglappet" för de som arbetspendlar på helger. Dock presenteras inget förslag om tätare trafik mellan 7-9 och mellan 15-16.

Buss 429 Gustavsbergs centrum- Idalen: Trafikförvaltningen lyfter fram att en ny senare kvällsavgång alla veckans dagar övervägs på endera X-linjerna (linjer med bussbyte) eller på linjerna från Gustavsbergs centrum. Även ett något ökat utbud helger övervägs för dessa Ingarölinjer. En halvtimmes väntan på en kollektiv förbindelse bedöms enligt trafikförvaltningen som en bra turtäthet på landsbygden.

Direktbuss Ingarö- Hemmesta: I dagsläget presenterar trafikförvaltningen inga förslag på att införa en direktbuss mellan Ingarö och Hemmesta utan hänvisar resenärer till buss 467 mellan Brunn och Gustavsbergs centrum för att sedan byta till stombussen Slussen-Hemmesta.

Buss 430 Gustavsbergs centrum- Ekenäs brygga: I förslaget från trafikförvaltningen så kommer resenärer också fortsättningsvis att få byta i Brunn. I nuläget får resenären vänta 3 minuter.

Möjabåten: Trafikförvaltningen kommer under 2014 att inleda upphandling av skärgårdstrafiken. I samband med den upphandlingen så har kommunen uppmanat trafikförvaltningen att se över turtätheten vad gäller bland annat morgonpendling med båt. Kommunen har i flera skrivelser påpekat att det finns ett behov av att kunna arbetspendla med båt in till Stockholm från exempelvis Östra Mörtnäs. Trafikförvaltningen har tidigare gjort bedömningen att pendlingstiden är för lång och att en sådan linjesträckning därför är ointressant. Värmdö kommun finns inte med i Trafikförvaltningens utredningar om pendelbåtar.

Avseende ungdomstingets krav på att bussarna ska köras med vinterdäck så kan kommunen bekräfta att bussarna redan kör med friktionsdäck som motsvarar befintliga kvalitetskrav hos vinterdäck.

Skolskjutsberättigad elev som är hänvisad till ordinarie SL-tur erhåller kostnadsfritt ett busskort/termin av kommunen. Enligt skollagen (2011:800) har elev i grundskola med offentlig huvudman rätt till kostnadsfri skolskjuts från en plats i anslutning till elevens hem till den plats där utbildningen bedrivs och tillbaka, om sådan skjuts behövs med hänsyn till färdvägens längd, trafikförhållanden, elevens funktionsnedsättning eller någon annan särskild omständighet. För att erhålla skolskjuts gäller att gångavståndet mellan hemmet och skolan, SL-hållplats eller skolskjutshållplats ska vara minst

3 km för elever i år 1-3

4 km för elever i år 4-9

Väg- och trafikförhållanden kan i enskilda fall motivera att skolskjuts medges även för kortare avstånd än de angivna. Detta kan innebära att vissa elever får skolskjuts trots att de har kortare skolväg än vad föreskrifterna säger. Det kan också innebära att ett område behandlas restriktivt och att därmed ingen elev inom området får skolskjuts trots att en del elever enligt avståndsreglerna har rätt till skolskjuts.

Enligt Trafikverket bör landets kommuner ha en långsiktig ambition om att fler skolungdomar att ta sig till skolan på egna ben, utan att resa kollektivt eller bli skjutsade av föräldrar kortare sträckor. Det medför sannolikt att trafiksäkerheten ökar, utsläppen minskar samt att fysisk aktivitet och sundare resvanor främjas. Många barn och ungdomar rör sig för lite och skjutsningen gör att de missar en chans till aktivering. Genom att promenera till skolan lär sig skolungdomarna att röra sig i trafiken och blir inte begränsade i sin rörlighet. De kommer också sannolikt ha med sig en mer flexibel syn på resande när de blir äldre. Att medge att fler barn har rätt till skolskjuts skulle bli kostnadsdrivande.

Vad gäller tingets förslag om att busskort ska gälla till 22.00 så har sådana initiativ prövats i andra kommuner men visat sig medföra negativa konsekvenser. I till exempel Örebro kommun, där gratis kvällstrafik för ungdomar infördes, blev resultatet en

markant ökad grad av bråk och skadegörelse såtillvida att försöket avbröts i förtid.

Ekologisk mat

Ungdomstingets förslag:

Ungdomstinget anser att kommunen ska ha som mål att det år 2015 enbart ska serveras ekologisk mat i skolorna. Skolmåltiderna bör tillverkas av säsongsanpassade råvaror och möjligheterna att köpa närproducerad mat bör öka.

Kommunstyrelsens svar:

Det finns ett nationellt miljömål om att en fjärdedel av maten som serveras inom den offentliga sektorn ska vara baserad på ekologiska livsmedel. Värmdö kommun har både en kostpolicy (fastställd av kommunfullmäktige 2010-04-28 § 88) samt ett antal riktlinjer för internt miljöarbete (fastställda av kommunstyrelsen 2013-05-28 § 111) som anger att måltider som serveras inom kommunens verksamheter i möjligaste mån ska vara ekologiska. I verksamheter som serverar måltider ska, vid inköp, hänsyn tas till produktionsvillkor, minskade transporter, förbättrad avfallshantering och minskad energianvändning. Kaffe och te som erbjuds i kommunala verksamheter bör vara KRAV- och rättvisemärkt eller motsvarande. Mjölk ska vara ekologiskt medan frukt, om möjligt, också ska vara ekologiska. Det betyder i praktiken att närproducerade och säsongsanpassade råvaror övervägs vid inköp om sådana produkter bedöms vara det mest miljövänliga alternativet.

Under 2013 uppgick andelen ekologiska livsmedel i Värmdö kommun till 20 procent. Det är en ökning med mer än fem procentenheter jämfört med förra året vilket sannolikt är ett resultat av kommunens nya riktlinjer för det interna miljöarbetet. Ekologisk mjölk köps in på de skolkök som kommunen driver. Det är dock upp till varje skolas rektor att se till att kostpolicyn och tillhörande riktlinjer följs vilket i sin tur påverkar hur stor andel ekologisk mat som serveras på kommunens skolor.

Bostäder åt unga

Ungdomstingets förslag:

Ungdomstinget tycker att kommunen bör bygga fler bostads- och hyresrätter i Hemmesta och i andra centrala delar av kommunen. Bostäderna bör vara lokaliserade i anslutning till kollektivtrafik. Dessutom bör komplementhus uppföras så att barn och ungdomar kan få ett eget hushåll på tomter till vanliga villor. Andra förslag som presenteras är att bostäder åt unga skapas genom att bygga enkla studentlägenheter samt tillfälliga bostäder som enkelt kan rivas.

Kommunstyrelsens svar:

Ansvar för bostadspolitiken delas mellan stat och kommun. Staten svarar för de rättsliga och finansiella förutsättningarna medan kommunerna har ansvaret för planering och genomförande. Lagkravet är att kommunen ska planera bostadsförsörjningen i syfte att skapa förutsättningar för alla i kommunen att leva i goda bostäder. Riktlinjer för bostadsförsörjning beslutas av kommunfullmäktige under varje mandatperiod.

Ett långsiktigt hållbart bostadsbyggande kan främjas genom att kommunen skapar förutsättningar för effektiva detaljplanprocesser. En detaljplan styr hur mark- och vattenområden ska bevaras eller förändras, vad som får byggas och hur. En detaljplan anger på så sätt ramarna för prövningen av framtida bygglovsärenden. I och med att bostadsbyggandet blivit allt mer marknadsorienterat har möjligheterna att styra utvecklingen för kommunen minskat. Merparten av all bostadsproduktion sker på privat mark och genom privata initiativ.

Värmdö kommun ett antal strategiska mål och rekommendationer för sitt bostadsbyggande vilka bland annat formuleras i *Vision Värmdö 2030* och *Översiktsplanen 2012-2030*. Kommunfullmäktige antog också 2010-06-23 § 172 *Strategin för boendepianering i Värmdö kommun 2010-2014 med utblick mot 2019* som konkretiserar de av fullmäktige antagna riktlinjerna för bostadsförsörjning. Målgruppen unga lyfts i samtliga strategier fram som viktiga att prioritera vid bostadsbyggande och motsvarar till stor del de synpunkter som lyfts fram av ungdomstinget:

- Bebyggelseutveckling ska ske främst i centrumområden (Gustavsberg, Hemmesta, Brunn, Stavsnäs, Björkås) nära service, infrastruktur och kollektivtrafik.
- Bebyggelsen ska utformas med omsorg och ha god kvalitet. Den ska innehålla bostäder för medborgare i alla åldrar och med olika sociala förhållanden, samt inrymma ett varierat utbud av arbetsplatser, service, kultur, platser för lek och rekreation med närhet till grönområden.

Värmdö kommuns centralort Gustavsberg kommer att utvecklas under de närmaste tio till tjugo åren. Samhället kommer att förtätas av de nya bostäderna och ett förbättrat gatunät kommer att växa fram. Ambitionen är en centralort präglad av blandade upplåtelseformer med bostadsrätter, hyresrätter, stadsradhus och småhus.

Det finns områden som redan har detaljplanerats för nya bostäder i kommunen. Totalt tillkommer på sikt omkring 2300 lägenheter bara i Gustavsberg, bland annat i det nya bostadsområdet Porslinsfabriken. Dessa lägenheter byggs och säljs av privata byggföretag, därför kan inte kommunen bestämma hur många lägenheter som kommer att byggas varje år. Enligt översiktsplanen kan ca 400 nya bostäder med olika upplåtelseformer och storlek byggas i centrala lägen nära service och kollektivtrafik i Hemmesta. Det är också troligt att i takt med att utvecklingen av centrala Gustavsberg, Mörtnäs och Brunn tar fart, kommer trycket och efterfrågan på det äldre bostadsbeståndet i exempelvis Värmdö Bostäder AB:s hägn att minska. Dessa äldre fastigheter har i regel lägre bostadshyror än nyproducerade lägenheter och kan då i högre utsträckning nyttjas av unga människor.

Avseende ungdomstingets förslag till uppförande av komplementhus så har bostadsminister Stefan Attefall nyligen presenterat ett sådant lagförslag. Om förslaget röstas igenom kommer det att bli tillåtet att bygga upp till 25 kvadratmeter stora komplementhus med fyra meter till taknocken utan att det krävs bygglov. Tomtägare kommer att, om lagförslaget röstas igenom, ha rätt att använda komplementhus som permanenta boenden. Det enda som kommer att krävas för att få tillstånd att uppföra ett komplementhus är en byggnämnan eftersom utrymmet är tänkt att kunna användas som bostad. Syftet med lagförslaget är att skapa möjligheter för tomtägare att ha ytterligare

en permanentbostad där exempelvis sonen eller dottern kan bo hemma med tillgång till ett eget hushåll. Lagförslaget gäller dock ej förrän riksdagen röstat igenom förslaget.

Tryggare centrum

Ungdomstingets förslag:

Gustavsbergs centrum upplevs som trist, stökigt, klottrigt, ofräscht och osäkert. Ungdomstinget anser att centrum är i behov av upprustning och att kommunen därför bland annat bör investera i utökad belysning och häftigare lampor. Det behövs också fler vuxna, nattvandrare, polare samt minipolare, särskilt fredagar, lördagar och söndagar, för att skapa ett tryggare centrum. Ett konkret förslag är att Träffpunkt 222 bör anställa mer personal samt att kommunen bör uppföra en graffitivägg som det går att måla på.

Kommunstyrelsens svar:

Inledningsvis är det viktigt att lyfta fram att Gustavsbergs centrum är under omvandling. Den idag slitna miljön kommer att omvandlas och klimatsmarta bostäder i en trivsamt miljö nära kommunikationer, natur, idrottsområden och bad kommer att uppföras. Det gamla centrumhuset kan komma att rivas, busshållplatsen kommer att rustas upp, attraktiva affärslokaler kommer att skapas och utrymme för ny stor cykelparkering har reserverats i detaljplanearbetet. I planeringen av det framtida centrumet inkluderas givetvis trygghetsaspekter. Kommunstyrelsen kommer under våren 2014 bland annat att besluta om ett belysningsprogram där ett av målen är att belysning ska skapa säkerhet och trygghet samt bidra till att tillgängligheten ökar för alla invånare.

Kommunen kommer under våren 2014 att tillsammans med fastighetsenheten erbjuda ungdomstinget att utse tre eller fyra representanter för en rundvandring i centrum. Syftet är att tillsammans med ungdomsrepresentanterna se vad kommunen kan förbättra på kort sikt men också belysa vilka av ungdomstingets förslag som kommunen faktiskt inte är ansvarig för utan som istället tillhör andra fastighetsägares ansvar. Till denna träff kommer därför även övriga fastighetsägare i centrum att bjudas in.

Kommunen är medveten om att det sedan början av sommaren 2013 har funnits problem med en grupp ungdomar som vistas i Gustavsbergs centrum. Både ungdomstinget och rektorn vid Musikens hus har vid flera tillfällen lyft fram att den grupp ungdomar som vistas i centrum skapar otrygghet för andra barn och ungdomar. När barn går till och från Musikens hus händer det att gänget kastar glåpord efter dem vilket gör att några av barnen inte längre vågar gå själva i centrum.

I kommunen finns många förebyggande insatser inom olika verksamheter i form av fritidsgårdar, Polarna Värmdö, Hamnen, Ungdomsmottagningen, MiniMaria och skolkuratorer som är till för att stötta ungdomar och/eller deras föräldrar. Polarna Värmdö bedriver dessutom fältverksamhet. Inom ProVärmdö finns en mötesplats för ungdomar, 222:an, i Gustavsbergs centrum som erbjuder fritidsverksamhet för ungdomar och på flera av kommunens högstadieskolor finns heltidsanställda kuratorer som ger stöd till ungdomar och deras föräldrar. Närpolisen har bland annat till uppgift att minska brottsligheten. I detta arbete ingår att minska antalet ungdomar som riskerar att hamna i missbruk och kriminalitet.

För att det förebyggande arbetet ska fungera och bidra till att skapa ett tryggare centrum behövs en välfungerande samverkan mellan olika enheter inom kommunen och med externa aktörer. Värmdö kommun har därför startat ett samverkansprojekt för att utveckla en fungerande arbetsmetod för att nå barn och ungdomar som vistas i riskmiljöer samt deras föräldrar. I största möjliga utsträckning kommer stöd och hjälp erbjudas till de föräldrar och barn/ungdomar som uttrycker ett sådant behov. De föräldrar som har ett behov av att träffa andra föräldrar i samma situation ska också ges en möjlighet att träffas. Ansvariga chefer har utsett en arbetsgrupp med representanter för Polarna Värmdö och 222:an. Förutom dessa kommer även representanter för Värmdö närpolis och ett antal skolkuratorer att delta i arbetsgruppen. Arbetsgruppen kommer dessutom vid behov att samverka med andra enheter inom Värmdö kommun och föreningar.

Bedömning

Värmdö kommuns pågående arbete inom ramen för de områden som av ungdomstinget lyfts fram som särskilt viktiga framgår av föreliggande tjänsteskrivelse. Inom samtliga ansvarsområden genomför kommunen ett antal aktiviteter i linje med ungdomstingets framförda önskemål och synpunkter.

Ekonomiska konsekvenser

Förslaget till beslut medför inga ekonomiska konsekvenser.

Konsekvenser för miljön

Förslaget till beslut medför inga konsekvenser för miljön.

Konsekvenser för medborgarna

I denna rapport lyfts aktuella frågor från unga medborgare där kommunen redovisar pågående och kommande planer och ambitioner.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av kansli- och utvecklingsavdelningen i samråd med samhällsbyggnadskontoret.

Handlingar i ärendet

Nr	Handling	Biläggs/Biläggs ej
1	Protokoll från Ungdomstinget 2013	Biläggs

Stellan Folkesson
Kommundirektör

Maria Larsson Ajne
Kanslichef